

STORTINGET

Innst. 328 L

(2017–2018)

Innstilling til Stortinget
fra kommunal- og forvaltningskomiteen

Prop. 65 L (2017–2018)

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Endringer i inndelingslova (nye fylkesnavn)

Til Stortinget

1. Sammendrag

1.1 Proposisjonens hovedinnhold

Kommunal- og moderniseringsdepartementet foreslår i proposisjonen endringer i lov 15. juni 2001 nr. 70 om fastsetjing og endring av kommune- og fylkesgrenser (inndelingslova). Bakgrunnen er Stortingets vedtak 8. juni 2017 om sammenslåing av tretten fylkeskommuner til seks fylkeskommuner, jf. Prop. 84 S (2016–2017) og Innst. 385 S (2016–2017).

Departementet foreslår å ta inn en ny bestemmelse i inndelingslova § 29 som fastslår at rikets seks nye fylker skal ha følgende navn: Viken, Innlandet, Vestfold og Telemark, Agder, Vestland og Troms og Finnmark eller Romsa ja Finnmárku eller Tromssa ja Finmarkku.

Departementet foreslår videre et samisk navn for Trøndelag fylke: Trööndelage.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet fremmer videre forslag om å oppheve lov 14. august 1918 nr. 1 om forandring av rikets inndelingsnavn (bispedømme- og fylkesloven).

Endringer i andre lover som følge av nye fylkesnavn vil bli lagt fram for Stortinget etter at navnene er vedtatt.

1.2 Gjeldende rett

1.2.1 Grunnloven

Det kommunale selvstyret ble grunnlovfestet i 2016, jf. Grunnloven § 49 andre ledd.

Grunnloven § 108 etablerer en plikt for statlige myndigheter til å legge forholdene til rette for at den samiske folkegruppe kan sikre og utvikle sitt språk, sin kultur og sitt samfunnsliv.

1.2.2 Internasjonale forpliktelser

Det vises i proposisjonen til at Norge har enkelte forpliktelser som særlig har betydning for fylkesnavn på samisk eller nasjonale minoriteters språk. Samene har status som urfolk i Norge, mens kvenene har status som nasjonal minoritet. I proposisjonen omtales forholdet til FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter, ILO-konvensjon nr. 169 om urfolk og stammefolk i selvstendige stater, Europarådets rammekonvensjon om beskyttelse av nasjonale minoriteter i 1999, Den europeiske pakt om regions- eller minoritetsspråk og UNESCOs konvensjon av 17. oktober 2003 om vern av den immaterielle kulturarven.

Selv om det ikke kan utledes en plikt fra folkeretten om to- eller trespråklige administrative inndelingsnavn, mener departementet at en slik løsning for aktuelle fylkeskommuner vil kunne sees på som en lojal oppfølging av Norges internasjonale forpliktelser på dette området.

1.2.3 Bispedømme- og fylkesloven

Fylkene er navngitt i § 2 nr. 2 i bispedømme- og fylkesloven. Nummereringen av fylkene følger et geografisk prinsipp.

1.2.4 Kommune-loven

Etter lov 25. september 1992 nr. 107 om kommuner og fylkeskommuner (kommune-loven) § 3 nr. 4 skal fylkeskommunen ha samme navn som fylket.

1.2.5 Inndelingslova

Det følger av inndelingslova § 25 bokstav a at det som hovedregel skal avholdes et felles fylkestingsmøte hvor blant annet navneforslag på det nye fylket skal drøftes.

1.2.6 Sameloven

Etter lov 12. juni 1987 nr. 56 om Sametinget og andre samiske rettsforhold (sameloven) § 1-1 skal forholdene legges til rette for at den samiske folkegruppen i Norge kan sikre og utvikle sitt språk, sin kultur og sitt samfunnsliv.

Etter sameloven § 1-5 er samisk og norsk likeverdige språk, og samisk og norsk skal være likestilte språk etter bestemmelsene i sameloven kapittel 3. Hovedhensikten med flerspråklige kommunenavn er å likestille navneformene.

Lovens kapittel 3 har bestemmelser om samisk språk. § 3-1 gir Kongen fullmakt til ved forskrift å fastsette hvilke kommuner som skal inngå i forvaltningsområdet for samisk språk etter loven.

Sameloven har ikke direkte betydning for spørsmålet om to- eller trespråklige navn på fylkeskommuner, men lovens formålsbestemmelse og Norges internasjonale forpliktelser gjennom folkeretten kan likevel sies å gi støtte til en slik løsning.

1.2.7 Stadnamnlova

Formålet med lov 18. mai 1990 nr. 11 om stadnamn (stadnamnlova) er «å ta vare på stadnamn som språklige kulturminne, gi dei ei skriftform som er praktisk, og som ikkje skyggjer for meiningsinnhaldet i namnet, og medverke til kjennskap til og aktiv bruk av namna», jf. § 1 første ledd. Loven skal videre sikre hensynet til samiske og kvenske stedsnavn i samsvar med nasjonalt lovverk og internasjonale avtaler og konvensjoner, jf. § 1 andre ledd.

Loven gjelder når organ for stat, fylkeskommune og kommune skal fastsette stedsnavn eller skrivemåten av disse eller bruke dem i tjenesten.

Administrative enheter som kommuner og fylkeskommuner regnes som navneobjekt etter loven, jf. § 2 bokstav a.

Det følger av § 9 andre ledd at «samiske og kvenske stadnamn som blir nytta blant folk som bur fast på eller har næringsmessig tilknytning til staden, skal til vanleg brukast av det offentlege t.d. på kart, skilt, i register saman med eventuelt norsk namn».

Når det foreligger en offisiell samisk eller kvensk versjon av fylkeskommunenavnet, taler dette for at det

er et navn som benyttes på stedet, og at det foreligger en plikt til å benytte dette navnet parallelt med det norske navnet.

Der det av praktiske grunner er særskilt vanskelig å bruke flere navn, skal det i valget mellom norsk, samisk og kvensk legges vekt på hvilket navn som har lengst tradisjon og er best kjent på stedet.

1.3 Prosessen for navnevalg

1.3.1 Overordnede prinsipper

Det går fram av proposisjonen at det har vært et mål for departementet at fylkestingene selv kommer fram til et navneforslag med god lokal forankring. Departementet har også lagt vekt på at det nye fylkesnavnet skal være mest mulig samlende, ettersom fylkesnavnet og prosessen for fastsetting av nytt navn er viktig når en skal bygge et nytt fylke og en felles identitet.

1.3.2 Språkrådets rådgivning

Dersom fylkeskommunene ønsker et navn som ikke er i bruk i dag, eller dersom fylkeskommunene er uenige om navnevalget, skal navnespørsmålet forelegges Språkrådet. Språkrådets tilråding vil være en del av den samlede vurderingen når navnet skal fastsettes. Språkrådet gir råd i spørsmål om stedsnavn med bistand fra Stedsnavntjenesten, som består av navnekon-sulenter innenfor ulike geografiske områder.

Departementet har bedt Språkrådet om å vurdere navnespørsmålet ved flere av fylkeskommunesammen-slåingene. Rådet viser i flere uttalelser til det sentrale prinsipp i stadnamnlova § 1 første ledd om å ta vare på tradisjonelle stedsnavn.

Språkrådet foreslår i flere tilfeller også nye tradisjonsbundne navn som ikke tidligere har vært fylkesnavn.

Departementet har også bedt fylkeskommunene vurdere om det er ønskelig å ha et offisielt samisk eller et kvensk parallellnavn på den nye fylkeskommunen. Hvis en fylkeskommune vil ha et samisk navn eller et kvensk navn, skal henholdsvis den samiske eller den kvenske stedsnavntjenesten uttale seg om navnevalget.

1.3.3 Sametinget

Sametinget har avgitt en tilråding om skrivemåten for Troms og Finnmark og om genitivsformen. Sametinget har også avgitt en uttalelse om sørsamisk navn på Trøndelag fylke.

1.3.4 Høring

Etter utredningsinstruksen pkt. 3-3 skal forslag til lovendringer normalt sendes på alminnelig høring. Høring kan unnlates dersom den ikke vil være praktisk gjennomførbar, kan vanskeligiggjøre gjennomføringen av tiltaket eller må anses som åpenbart unødvendig.

Departementet legger til grunn at en alminnelig høring ikke er nødvendig. Se proposisjonen for redegjørelse.

1.4 Sammenslåing av Akershus fylkeskommune, Buskerud fylkeskommune og Østfold fylkeskommune

1.4.1 *Prosess, behandling og vedtak i fylkeskommunene*

Fylkestingene i Akershus, Buskerud og Østfold har fattet likelydende vedtak:

«Stortinget bør fastsette 'Viken' som navn på det nye fylket, bestående av Østfold, Buskerud og Akershus.»

1.4.2 *Språkrådets uttalelse*

Departementet refererer i proposisjonen pkt. 4.2 Språkrådets vurdering av navnet av 22. desember 2017.

1.4.3 *Departementets vurdering*

Fylkestingene i de tre fylkeskommunene Akershus, Buskerud og Østfold ber i likelydende vedtak Stortinget fastsette Viken som navn på det nye fylket. Språkrådet ble ikke konsultert i forkant av vedtakene om navnevalget, og departementet ba derfor rådet om en vurdering av dette forslaget.

Språkrådets vurdering gjelder først og fremst Viken fordi fylkeskommunene er enige om navnet.

Departementet er ikke kjent med at valget av Viken som nytt fylkesnavn har vakt sterke reaksjoner. Det er heller ingen andre fylkeskommuner eller kommuner som har bestridt at den nye fylkeskommunen kan hete Viken. Språkrådet er enig i at navneforslaget er bra, men er uenig i den foretrukne skrivemåten og mener at stedsnavnlovens prinsipper tilsier at den moderne skriftformen Vika bør brukes.

Departementet tar Språkrådets vurdering av stedsnavnloven til etterretning. Stedsnavnloven begrenser ikke lovgivers adgang til å fastsette navn på fylker ved nyere lov. Departementet mener imidlertid at stedsnavnloven er et relevant moment.

For departementet har det i arbeidet med nye fylkeskommuner vært et mål at alle berørte fylkeskommuner skal bli enige om navnevalget. Det nye navnet blir viktig når fylkeskommunene skal bygge en ny felles identitet. Hensynet til det kommunale selvstyret står sterkt.

Når alle de tre fylkeskommunene har ønsket å benytte Viken i stedet for Vika, legger departementet avgjørende vekt på deres valg av rettskrivning. Kommunal- og moderniseringsdepartementet foreslår derfor at navnet og skriftformen på det nye fylket blir Viken.

1.5 Sammenslåing av Hedmark fylkeskommune og Oppland fylkeskommune

1.5.1 *Prosess, behandling og vedtak i fylkeskommunene*

Fylkestingene i Hedmark og Oppland har fattet likelydende vedtak:

«[Hedmark fylkesting][Fylkestinget i Oppland] foreslår at navnet på den nye fylkeskommunen blir Innlandet fylkeskommune.»

1.5.2 *Språkrådets uttalelse*

Departementet viser i proposisjonens pkt. 5.2 til Språkrådets uttalelse av 16. november 2017.

1.5.3 *Departementets vurdering*

Departementet viser til at begge fylkestingene er enige om navnet Innlandet. Språkrådets primære kandidat til nytt navn er Opplanda og subsidiært Eidsiva. Når det gjelder Innlandet, viser Språkrådet til at navnet de siste tiårene har blitt brukt i flere sammenhenger, men at det er nytt som et offisielt inndelingsnavn. Språkrådet mener at navnet også har en allmenn betydning som beskrivelse av den indre delen av et område, og foretrekker derfor ikke dette navnet. Departementet kan ikke se at dette er noe vesentlig argument mot fylkeskommunenes navneønske, og mener det derfor bør legges avgjørende vekt på hensynet til det fylkeskommunale selvstyret. Departementet foreslår derfor at navnet på den nye fylkeskommunen blir Innlandet.

1.6 Sammenslåing av Telemark fylkeskommune og Vestfold fylkeskommune

1.6.1 *Prosess, behandling og vedtak i fylkeskommunene*

Fylkestingene i Telemark og Vestfold har fattet likelydende vedtak om navn:

«Navnet på den nye fylkeskommunen skal være Vestfold og Telemark fylkeskommune.»

1.6.2 *Språkrådets uttalelse*

Departementet viser i proposisjonens pkt. 6.2 til Språkrådets uttalelse 23. oktober 2017.

1.6.3 *Departementets vurdering*

Departementet viser til at begge fylkeskommuner er enige om at navnet på den nye fylkeskommunen bør være Vestfold og Telemark, og til at Språkrådet støtter dette. Videre viser Språkrådet til at det allerede er etablert praksis med dobbeltnavn for fylker. For øvrig har ikke Språkrådet noen sterk formening om det ene eller andre navnet bør stå først. På denne bakgrunn foreslår departementet at navnet på den nye fylkeskommunen skal være Vestfold og Telemark.

1.7 Sammenslåing av Aust-Agder fylkeskommune og Vest-Agder fylkeskommune

1.7.1 *Prosess, behandling og vedtak i fylkeskommunene*

Fylkestingene i Aust-Agder og Vest-Agder har fattet likelydende vedtak om navn:

«Den nye fylkeskommunens navn skal være Agder fylkeskommune.»

1.7.2 *Språkrådets uttalelse*

Da Agdernavnet allerede inngår i de to fylkesnavnene har det ikke vært behov for å forelegge fylkeskommunenes navnevedtak for Språkrådet.

1.7.3 *Departementets vurdering*

Departementet viser til at Agdernavnet allerede inngår i de to eksisterende fylkesnavnene, og at begge fylkeskommunene ønsker dette navnet. På denne bakgrunn foreslås det at navnet på det nye fylket blir Agder.

1.8 Sammenslåing av Hordaland fylkeskommune og Sogn og Fjordane fylkeskommune

1.8.1 *Prosess, behandling og vedtak i fylkeskommunene*

Fylkestingene i Hordaland og Sogn og Fjordane fattet 27. oktober 2017 likelydende vedtak om navn:

«Den nye fylkeskommunen sitt namn skal vere Vestlandet fylkeskommune.»

På bakgrunn av reaksjoner i nabofylkene innkalte kommunal- og moderniseringsministeren Hordaland, Sogn og Fjordane, Møre og Romsdal og Rogaland fylkeskommuner til møte 19. januar 2018 for å drøfte navnet på den nye fylkeskommunen.

I etterkant av dette møtet har fylkesutvalgene i Hordaland og Sogn og Fjordane avgitt nye uttalelser om navnet på ny fylkeskommune:

«Fylkesutvalet tilrår at namnet til det nye sammenslåtte fylket [Hordaland/Sogn og Fjordane] [Hordaland og Sogn og Fjordane] vert 'Vestland'.»

1.8.2 *Språkrådets uttalelse*

Departementet viser i proposisjonens pkt. 8.2 til Språkrådets uttalelse av 19. oktober 2017.

1.8.3 *Departementets vurdering*

Fylkeskommunene Hordaland og Sogn og Fjordane har behandlet spørsmålet om navn på den nye sammenslåtte fylkeskommunen to ganger. Begge fylkestingene vedtok 27. oktober 2017 at navnet skulle være Vestlandet. Dette navnevalget vakte sterke reaksjoner, og særlig har de to nabofylkene, Møre og Romsdal og Rogaland, vært negative. De mener at det er uheldig at

landsdelsnavnet Vestlandet bare skal brukes om to av dagens fylker.

Språkrådet mener navnet Vestlandet i seg selv er godt, men at det ikke passer fordi «berre om lag halvparten av vestlendingane kjem til å bu» i det nye storfylket. Språkrådet mener at dette bryter med tradisjonell språkbruk og kan skape forvirring. Språkrådet foreslår flere alternative navn: Bergenhus, Bjørgvin og Gulattinget og drøfter også muligheten for dobbeltnavnet Hordaland og Fjordane.

Departementet har mottatt mange navneforslag, både fra privatpersoner og organisasjoner. Denne saken har også vært gjenstand for stor mediedekning, både lokalt og nasjonalt. Departementet ønsket derfor å ha et møte med alle de fire berørte fylkeskommunene, Møre og Romsdal, Rogaland, Sogn og Fjordane og Hordaland, for å diskutere navn på det nye sammenslåtte fylket. Fylkesutvalgene i Hordaland og Sogn og Fjordane har i etterkant av møtet fattet nye vedtak om at navnet isteden skal være Vestland.

Når de to fylkeskommunene har valgt navnet Vestland i stedet for landsdelsbetegnelsen Vestlandet i bestemt form, mener departementet at dette er et bedre alternativ. Faren for navneforveksling mellom den nye fylkeskommunen og landsdelen er mindre. Kommunal- og moderniseringsdepartementet foreslår derfor at navnet på den nye fylkeskommunen blir Vestland.

1.9 Sammenslåing av Finnmark fylkeskommune og Troms fylkeskommune

1.9.1 *Prosess, behandling og vedtak i fylkeskommunene*

Fylkestingene i Finnmark og Troms drøftet navn på det nye fylket i felles fylkestingsmøte 31. oktober 2017. Fylkeskommunene forhandlet deretter om sentrale punkter i sammenslåingen, herunder navn på det nye fylket. Fylkeskommunene forhandlet i flere runder, uten å oppnå enighet. Kommunal- og moderniseringsdepartementet oppnevnte 9. februar 2018, i samråd med fylkeskommunene, påtroppende fylkesmann Knut Storberget som mekler. 15. februar 2018 ble forhandlingsdelegasjonene enige om en avtale for sammenslåingen. Av avtalen framgår det følgende om navnet på fylkeskommunen:

«Den nye fylkeskommunen skal hete Troms og Finnmark fylkeskommune.

Navnet skal skrives på norsk, samisk og kvensk.

Samisk egennavn: Dávvin (lengst nord)

Kvensk egennavn: Ruija (nordlyslandet/ 'det nordligste')

Alternativt Troms og Finnmark fylkeskommune på henholdsvis samisk og kvensk.»

Fylkestinget i Troms godkjente 14. mars 2018 avtalen med forhandlingsdelegasjonen fra Finnmark. Den 15. mars 2018 fattet fylkestinget i Finnmark vedtak om

ikke å godkjenne avtalen. Fylkestinget fattet heller ingen vedtak om navneønske.

1.9.2 Språkrådets uttalelse

Departementet viser i proposisjonens pkt. 9.2 til Språkrådets uttalelse 11. januar 2018.

1.9.3 Departementets vurdering

1.9.3.1 NORSK NAVN

Forhandlingsdelegasjonene fra begge fylkeskommunene ble i avtale av 15. februar 2018 enige om navnet Troms og Finnmark. Språkrådet støtter ønsket om et dobbeltnavn, Finnmark og Troms eller Troms og Finnmark, og rådet ser ingen grunn til å framheve hvilket av navnene som bør stå først. Fylkestinget i Finnmark godkjente ikke avtalen mellom forhandlingsdelegasjonene fra Troms og Finnmark. Det ble heller ikke fattet noe nytt vedtak om navneønske. Departementet viser til at det foreligger et vedtak fra Stortinget av 8. juni 2017 om sammenslåing (vedtak 844). Videre vises det til at Språkrådet ikke har noen innvendinger mot navnet Troms og Finnmark. På denne bakgrunn foreslår departementet Troms og Finnmark som navn på det nye fylket.

1.9.3.2 SAMISK NAVN

Avtalen av 15. februar 2018 inneholdt to alternativer til samisk navn på den nye fylkeskommunen. Det første alternativet var Davvin (feilstavet Dávvin i avtalen). Det andre alternativet var en samisk parallell til navnet Troms og Finnmark.

I Sametingets uttalelse av 18. desember 2017 støttes forslaget om en samisk parallell til Troms og Finnmark, Romsa ja Finnmarku. Etter anmodning fra departementet har Sametinget/samisk stedsnavntjeneste i brev av 20. februar 2018 vurdert navnet Davvin. Sametinget avviser navnet Davvin med begrunnelsen i proposisjonen pkt. 9.3.2.

Departementet er enig med Sametinget i at det administrative navnet bør være likest mulig når et fylke skal ha to eller flere offisielle navn. Ettersom Troms og Finnmark allerede i dag har hvert sitt velkjente samiske navn, bør dette videreføres. Departementet foreslår derfor at det samiske navnet for Troms og Finnmark blir Romsa ja Finnmarku.

1.9.3.3 KVENSK NAVN

Avtalen mellom Troms og Finnmark fylkeskommune av 15. februar 2018 inneholdt også to alternativer til kvensk navn på den nye fylkeskommunen. Det ene alternativet var Ruija (nordlyslandet/«det nordligste»). Det andre alternativet var en kvensk parallell til navnet Troms og Finnmark.

Også kvensk stedsnavntjeneste støtter forslaget om en kvensk parallell til det norske navnet. Etter anmod-

ning fra departementet har kvensk stedsnavntjeneste i e-post av 23. februar 2018 vurdert det kvenske navnet Ruija. Den kvenske navnetjenesten avviser navneforslaget. Se begrunnelsen i proposisjonen pkt. 9.3.3.

I tråd med forslaget til samisk navn foreslår departementet at det kvenske navnet på Troms og Finnmark blir Tromssa ja Finmarkku.

1.10 Samisk navn på Trøndelag fylke

1.10.1 Bakgrunn

Departementet fikk i e-poster 22. januar, 25. januar og 12. februar 2018 oversendt Trøndelag fylkeskommunes søknad om sørsamisk navn på fylket. Fylkestinget i Trøndelag vedtok 14. desember 2017 enstemmig at sørsamisk navn på Trøndelag skal være Trööndelage. Fylkestinget vedtok samtidig at Trøndelag fylke på samisk skal være Trööndelagen fylhke og Trøndelag fylkeskommune Trööndelagen fylhkentjielte. Spørsmålet om riktig skrivemåte av det sørsamiske navnet har vært forelagt Sametinget og stedsnavnkonsulent for sørsamiske stedsnavn og er i tråd med den tidligere skrivemåten.

Fylkeskommunen ønsker et offisielt vedtatt sørsamisk navn på Trøndelag fylke. Et slikt vedtak er et viktig signal om at Trøndelag tar sitt ansvar som fylke i forvaltningsområdet for samisk språk alvorlig.

1.10.2 Departementets vurdering

Trøndelag fylkesting har enstemmig gått inn for en endring til tospråklig fylkesnavn (norsk og samisk). Fylkeskommunen viser til at det samiske navnet for tidligere Nord-Trøndelag fylkeskommune har vært brukt både av statlige myndigheter og forskjellige organisasjoner de siste årene.

Intensjonsplanen for samling av Nord- og Sør-Trøndelag fylkeskommune ble lagt ut til offentlig høring i perioden 3. desember 2015 til 5. februar 2016. Det ble ikke registrert noen vesentlige innvendinger til spørsmålet om samisk navn på fylkeskommunen. Departementet anser at spørsmålet om tospråklig navn på Trøndelag fylkeskommune må sies å ha vært en del av sammenslåingsprosessen og således tilstrekkelig belyst gjennom denne.

Trøndelag utgjør den største delen av det sørsamiske området som strekker seg fra Helgeland i nord og til Engerdal i sør. Trøndelag fylkeskommune har således et stort ansvar og handlingsrom for utvikling av samisk språk, kultur og næringsliv. Fylkeskommunen er en del av forvaltningsområdet for samisk språk, og Sametinget bevilger et fast tilskudd til tiltak i språkområdet.

Norges internasjonale forpliktelser, Grunnloven § 108, Stortingets vedtakelse av sameloven og opprettelsen av Sametinget er alle signal om nasjonale myndigheters vilje til likestilling av samisk og norsk språk og bevaring av etnisk identitet. Departementet ser det derfor som naturlig at samisk og norsk språk likestilles i den

kommunale, fylkeskommunale og statlige forvaltning. Det kulturvernet som ligger i bruk av samiske betegnelser, er viktig når det gjelder å hevde samisk språk og bevare etnisk identitet.

Tidligere Nord-Trøndelag fylkeskommune og fylke har gjennom lengre tid brukt både et norsk og et samisk navn. Det er naturlig og viktig at denne praksisen også utvides til å gjelde den nye, sammenslåtte fylkeskommunen. Departementet er på denne bakgrunn kommet til at Trøndelag bør gis tospråklig norsk og samisk fylkesnavn.

Navneformene er likestilte. I offisiell skriftlig og muntlig kommunikasjon skal den norske navneformen tas med der norsk språk brukes, mens den samiske navneformen skal tas med der samisk språk brukes. Ved offentlig skilting, i logoer og på offentlige organers brev-papir mv., skal derimot begge navneformer benyttes.

Fylkesnavn er egennavn. Begreper som fylke, fylkeskommune og lignende inngår ikke i selve navnet. Fylkesnavnet fastsettes derfor i kasesformen nominativ.

Hensikten med tospråklige kommunenavn har vært å likestille samisk og norsk i denne sammenheng. Det samme er tilfelle med tospråklige fylkesnavn.

Når det gjelder rekkefølgen på den samiske og norske formen av fylkesnavnet, har fylkestinget satt opp den norske formen først. Departementet mener at dette bør legges til grunn ved fastsettingen av fylkesnavnet.

1.11 Oppheving av bispedømme- og fylkesloven

Det vises i proposisjonen til at lov 7. juni 1996 nr. 31 om Den norske kirke (kirke-loven) § 2 femte ledd fastsetter at endringer i den kirkelige inndeling og navn på kirke, sokn, prosti og bispedømme fastsettes av Kongen. Dette innebærer at kirke-lovens regulering er tilstrekkelig, og at lov om forandring av rikets inndelingsnavn § 1 ikke lenger har selvstendig rettslig betydning. Loven kan derfor oppheves.

1.12 Økonomiske og administrative konsekvenser

Det vises i proposisjonen til at forslaget gjelder endring av navn på fylkene som administrativ enhet. Dette innebærer utgifter til blant annet nye logoer, navn på brevhoder, skilt på bygninger og veiskilt. Departementet antar likevel at det her er snakk om mindre beløp. Skilting som henviser til fylkesnavnet i andre sammenhenger, antas også å ha et forholdsvis beskjedent omfang.

Når det gjelder samiske navn på Trøndelag og Troms og Finnmark, viser departementet til at fylkeskommunene allerede i stor grad har tilpasset seg dobbeltspråklig benevnelse.

Lovendringen vil derfor ikke medføre nevneverdige kostnader eller administrativt merarbeid for forvaltningen eller for samfunnet for øvrig. Utgiftene dekkes derfor innenfor gjeldende budsjettammer.

2. Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Masud Gharahkhani, Stein Erik Lauvås, Eirik Sivertsen og Siri Gåsemyr Staalesen, fra Høyre, Norunn Tveiten Benestad, Mari Holm Lønseth, Olemic Thommessen og Ove Trellevik, fra Fremskrittspartiet, Jon Engen-Helgheim og Kari Kjønaas Kjos, fra Senterpartiet, Heidi Greni og Willfred Nordlund, fra Sosialistisk Venstreparti, lederen Karin Andersen, og fra Kristelig Folkeparti, Torhild Bransdal, viser til Prop. 65 L (2017–2018) Endringer i inndelingslova (nye fylkesnavn).

Komiteen gjennomførte åpen høring 24. april 2018 som grunnlag for sin behandling av saken.

2.1 Generelle merknader

Komiteen viser til Stortingets vedtak 8. juni 2017 om sammenslåing av tretten fylkeskommuner til seks fylkeskommuner.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til at vedtakene fattet av stortingsflertallet ble gjort etter en prosess hvor de fleste berørte fylkeskommunene gikk imot sammenslåing. Navn på de nye fylkeskommunene var derfor i begrenset grad gjort til gjenstand for diskusjon før Stortingets vedtak.

Komiteen viser til at departementet i proposisjonen foreslår å ta inn en ny bestemmelse i inndelingslova § 29 som fastslår navnevalget for de seks nye fylkene. Med henvisning til Grunnloven § 108 om plikt for statlige myndigheter til å legge forholdene til rette for at samiske folkegrupper kan sikre og utvikle sitt språk, sin kultur og sitt samfunnsliv, foreslås det fastsatt offisielle navn også på samisk og kvensk for de berørte fylkene.

Komiteen viser til at departementet fremmer forslag om å oppheve bispedømme- og fylkesloven. Forslaget er begrunnet med at det etter dagens lovgivning ikke lenger er nødvendig med en særskilt lov, da dette er regulert i kirke-loven. Lov om forandring av rikets inndelingsnavn § 1 har ikke lenger selvstendig rettslig betydning, og departementet foreslår derfor å oppheve lov 14. august 1918 nr. 1 om forandring av rikets inndelingsnavn. Komiteen har ikke merknader til dette.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti viser til at departementet i arbeidet med Prop. 65 L (2017–2018) har lagt vekt på å støtte lokale beslutninger. I det pågående arbeidet med valg av fylkesnavn for nye sammenslåtte fylker har det vært en grundig og

åpen prosess i de respektive fylkeskommunene for å sikre en god forankring av navnevalgene. Departementet har mottatt et stort antall henvendelser med synspunkter fra privatpersoner og organisasjoner om alternative navnevalg. Språkrådets uttalelse har også vært gjenstand for offentlig debatt, og navnespørsmålet har vært grundig referert både i nasjonale medier og i lokalpressen.

Disse medlemmer vil peke på at navneprosessene har vært debattert nasjonalt, regionalt og lokalt i lang tid, og posisjonene til de ulike aktørene er kjent. I tråd med utredningsinstruksens bestemmelser om at høring kan utelates dersom det må ansees åpenbart unødvendig, mener disse medlemmer at alle parter har fått ytre seg, og at Kommunal- og moderniseringsdepartementet har lagt opp til en god prosess og et godt beslutningsgrunnlag i Prop. 65 L (2017–2018). Disse medlemmer viser videre til at ved sammenslåingen av Nord- og Sør-Trøndelag fylker, og endring i lov om forandring av rikets inndelingsnavn i den forbindelse, ble heller ikke vedtaket om navn på nytt fylke sendt på høring. Det samme gjelder navnene på nye kommuner og de nærmere reglene for kommunesammenslåingene som ble fastsatt i kongelige resolusjoner og forskrifter. På den bakgrunn mener disse medlemmer at en alminnelig høring ikke var nødvendig.

Disse medlemmer vil understreke at navn er viktig for å bygge kultur og identitet. Fylkeskommunene er allerede i gang og bruker navnene de selv har vedtatt, aktivt i sitt sammenslåingsarbeid, selv om de ikke bruker navnene formelt. Å utsette vedtaket om fylkesnavn vil kunne være kostbart og vil utsette deler av kulturbyggingsarbeidet for de nye fylkeskommunene.

2.2 Prosessen for navnevalg

Komiteen viser til departementets understreking av at fylkeskommunene er selvstendige forvaltningsorganer, og at departementet har lagt vekt på at fylkestingene selv kommer fram til navneforslag. Det heter at departementet også har lagt vekt på at nye fylkesnavn skal være mest mulig samlende.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, merker seg at utredningsinstruksen ikke er fulgt. Etter instruksen pkt. 3.3. skal forslag til lovendringer normalt sendes på alminnelig høring. Departementet viser til at høring kan unnlates dersom den ikke vil være praktisk gjennomførbar, kan vanskeliggjøre gjennomføring av tiltaket eller må anses som åpenbart unødvendig. Departementets begrunnelse for at utredningsinstruksen ikke er fulgt, er at valg av fylkesnavn har vært en lang og åpen prosess i de respektive fylkeskommunene.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet viser til at utredningsinstruksen inneholder unntaksregler for når alminnelig høring kan unnlates, og at det derfor ikke er dekkende å si at proposisjonen inneholder en begrunnelse for at utredningsinstruksen ikke er fulgt. Disse medlemmer viser til at departementet mener instruksen er fulgt, og at det i dette tilfellet var grunnlag for unntak fra kravet om høring.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til at departementet har bedt Språkrådet om å vurdere navnespørsmålet ved flere av fylkessammenslåingene. I varierende grad har de berørte fylkeskommunene bedt om Språkrådets uttalelse før fylkestinget har fått navnespørsmålet til behandling. Dette burde vært gjennomført. Flertallet mener det ville vært en fordel om Språkrådet hadde blitt gitt mulighet til å komme inn i behandlingen av nye fylkesnavn i en så tidlig fase at deres vurderinger hadde kunnet bli en del av saksbehandlingen i alle fylkeskommunene.

Flertallet mener behandlingen av navnevalg for fylkeskommunene ville fått en bedre forankring om departementet hadde sendt forslagene til nye fylkesnavn på ordinær høring. Valg av fylkesnavn berører ikke bare de fylkene som omfattes av sammenslåingsvedtakene. Navn på fylker er spørsmål med betydning sett fra både et historisk og et kulturelt perspektiv og involverer mange som ikke har fått delta i den gjennomførte prosessen. Flertallet har også merket seg at navnevalgene som er foreslått, har vakt reaksjoner fra omliggende fylkeskommuner.

Komiteen merket seg statsrådens uttalelser i Stortinget 25. april under muntlig spørretime, hvor hun viste til at departementet først og fremst har lyttet til de involverte – de fylkestingene som har behandlet dette, som er folkevalgte, og som er de som har ansvar for sine regioner.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, har forståelse for statsrådens henvisning til at fylkestingene i de berørte fylkene har ansvar for sine regioner, men konstaterer at forslaget til nye fylkesnavn har vakt debatt og reaksjoner som er relevante for Stortingets vedtak i saken. Språkrådets vurderinger har ikke blitt trukket inn i alle fylkenes saksbehandling, og det er ikke gitt rom for andre interessenters medvirkning i prosessen. Flertallet mener det gir behov for en bredere tilrettelagt prosess før Stortinget fatter sine vedtak om navnevalg for nye fylker.

På denne bakgrunn fremmes følgende forslag:

«Stortinget sender Prop. 65 L (2017–2018) tilbake til regjeringen. Stortinget ber regjeringen innhente en samlet vurdering fra Språkrådet til valg av nye fylkesnavn og sende saken på alminnelig høring i samsvar med utredningsinstruksen, før saken fremmes for Stortinget til endelig behandling.»

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti viser til at alle fylkeskommunene har vært kjent med Språkrådets vurderinger og derfor har hatt anledning til å foreta en ny vurdering av navneforslagene i lys av disse, slik det for eksempel ble gjort med forslaget «Vestlandet» som ble endret til «Vestland», etter at de øvrige berørte fylkeskommunene hadde fremmet motforestillinger mot navnet.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«I

I lov 15. juni 2001 nr. 70 om fastsetjing og endring av kommune- og fylkesgrenser gjøres følgende endringer:

Kapittel VII overskriften skal lyde: *Fylkesnamn*

§ 29 skal lyde:

§ 29 *Fylkesinndeling og fylkesnamn*

Rikets fylke skal ha disse namna:

1. *Viken.*
2. *Oslo.*
3. *Innlandet.*
4. *Vestfold og Telemark.*
5. *Agder.*
6. *Rogaland.*
7. *Vestland.*
8. *Møre og Romsdal.*
9. *Trøndelag eller Trööndelage.*
10. *Nordland.*
11. *Troms og Finnmark eller Romsa ja Finnmárku eller Tromssa ja Finmarkku.*

I nytt kapittel VIII med §§ 30 og ny 31 skal overskriften lyde: *Iverksetjing. Overgangsreglar, oppheving av andre lover*

Nåværende §§ 29 og 30 blir §§ 30 og ny 31.

II

Lov 14. august 1918 nr. 1 om forandring av rikets inndelingsnavn oppheves.

III

Loven gjelder fra den tiden Kongen bestemmer.»

2.3 Sammenslåing av Akershus fylkeskommune, Buskerud fylkeskommune og Østfold fylkeskommune

Komiteen viser til at departementets forslag om Viken som felles navn på sammenslåingen av Akershus, Buskerud og Østfold har tilslutning fra alle de berørte fylkeskommunene. Språkrådet, som ga sin uttalelse etter at saken var behandlet i fylkestingene, er enig i navneforslaget, men mener at stedsnavnlovens prinsipper tilsier at skriftformen Vika bør brukes.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti viser til at alle de berørte fylkeskommunene har fattet vedtak om Viken som nytt fylkesnavn, og til den kjensgjerning at dette ikke har vakt sterke reaksjoner. Språkrådet er enig i at navneforslaget er bra, men er uenig i den foretrukne skrivemåten og mener den moderne skriftformen Vika bør brukes.

Disse medlemmer støtter departementets vurdering av at når alle de tre fylkeskommunene har ønsket å benytte Viken, i stedet for Vika, så legges det avgjørende vekt på deres valg av rettskrivning.

2.4 Sammenslåing av Hedmark fylkeskommune og Oppland fylkeskommune

Komiteen viser til at departementets forslag om Innlandet som felles navn på sammenslåingen av Hedmark og Oppland har tilslutning fra begge fylkene.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at Språkrådets uttalelse, som ble avgitt etter drøfting av navn i felles fylkestingsmøte, mener navnet betegner den indre delen av et område generelt sett, og slik sett ikke er navn som omfatter de to fylkene spesielt. Som forslag til navn peker Språkrådet på Opplanda, Eidsiva eller Hedmark og Oppland.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti viser til at begge fylkestingene er enige om navnevalget, og at Innlandet de siste tiårene har blitt brukt som felles betegnelse i mange sammenhenger. Språkrådet har påpekt at navnet også har en allmenn betydning som beskrivelse av den indre delen av et område, og har derfor ikke foretrukket dette navnevalget.

Disse medlemmer støtter departementets vurdering av at dette ikke er et avgjørende argument for å sette til side de to fylkeskommunenes navnevalg.

2.5 Sammenslåing av Telemark fylkeskommune og Vestfold fylkeskommune

Komiteen viser til at departementets forslag om Vestfold og Telemark fylkeskommune som felles navn

ved sammenslåing av de to fylkene, har tilslutning gjennom vedtak i begge fylkesting. Språkrådet har ikke innvendinger til dette navnevalget.

2.6 Sammenslåing av Aust-Agder fylkeskommune og Vest-Agder fylkeskommune

Komiteen viser til at begge fylkestingene har fattet likelydende vedtak om at Agder skal være navn på ny fylkeskommune. Språkrådet har ikke vært konsultert. Komiteen viser til at Agdernavnet allerede inngår i de to eksisterende fylkesnavnene.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti viser til at det derfor ikke har vært behov for å forelegge fylkeskommunenes navnevedtak for Språkrådet.

2.7 Sammenslåing av Hordaland fylkeskommune og Sogn og Fjordane fylkeskommune

Komiteen viser til departementets forslag om at Vestland skal være navn ved sammenslåing av Hordaland og Sogn og Fjordane fylkeskommuner.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til at fylkestingene i de to fylkene først fattet vedtak om at navnet på den nye fylkeskommunen skal være Vestlandet, men etter at dette vakte sterke reaksjoner i de andre vestlandsfylkene, er det gjennomført drøftinger som har ført til at fylkesutvalgene i de to fylkene har sluttet seg til navnet Vestland.

Flertallet merker seg at Språkrådet advarte mot bruk av Vestlandet siden det er en felles omtale av fire fylker. Som alternative forslag fremmet de Bergenshus, Bjørgvin eller noe som bygger på det gamle lagtingsnavnet Gulating.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti viser til prosessene i de to fylkeskommunene, som i to omganger har fattet like vedtak. Først i fylkestingene. Etter innvendinger fra Språkrådet, som mente navnet Vestlandet i seg selv er godt, men at det ville være uheldig å bruke det om bare to av de fire vestlandsfylkene, ble navnevalget justert. Begge fylkesutvalgene vedtok Vestland som nytt navn. Disse medlemmer mener at den lokalt ønskede endringen av navnet til Vestland i ubestemt form, til forskjell fra landsdelsbetegnelsen Vestlandet i bestemt form, er et bedre alternativ og støtter dette.

2.8 Sammenslåing av Finnmark fylkeskommune og Troms fylkeskommune

Komiteen viser til departementets forslag om at navnet på de sammenslåtte fylkeskommunene Finn-

mark og Troms skal være Troms og Finnmark fylkeskommune. Det foreslås videre at navnet skrives på norsk, samisk og kvensk. Samisk navn blir Romsa ja Finnmarkku og kvensk navn blir Tromssa ja Finmarkku.

Komiteen har merket seg at det er uenighet mellom de to fylkeskommunene om hva felles navn skal være. Språkrådet har uttalt seg etter en henvendelse fra Finnmark fylkeskommune og uttalt seg om navneforslagene på norsk, samisk og kvensk. Sametinget er konsultert. Forslaget om dobbeltnavn støttes, uten at Språkrådet tar stilling til rekkefølgen på navnene, da dette vil være en politisk beslutning.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til at Finnmark fylkesting har gjennomført folkeavstemning om fylkessammenslåingen 14. mai.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti viser til at forhandlingsdelegasjonene fra begge fylkeskommunene i utgangspunktet, i avtale av 15. februar 2018, var enige om navnet Troms og Finnmark. Disse medlemmer viser også til stortingsvedtak av 8. juni 2017 om sammenslåing (vedtak 844). Språkrådet støtter ønsket om dobbeltnavn. Disse medlemmer støtter departementets forslag til Troms og Finnmark som navn på det nye fylket.

2.9 Samisk navn på Trøndelag fylke

Komiteen viser til at sammenslåing av Sør-Trøndelag og Nord-Trøndelag er gjennomført fra 1. januar 2018. Fylkestinget i Trøndelag har vedtatt å be om at det sørsamiske navnet på fylket skal være Trööndelagen fylhke. Spørsmål om riktig stavemåte på navnet har vært forelagt Sametinget og stedsnavnkonsulent for sørsamiske stedsnavn. Forslaget gis støtte fra departementet.

3. Forslag fra mindretall

Forslag fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti:

Forslag 1

I

I lov 15. juni 2001 nr. 70 om fastsetjing og endring av kommune- og fylkesgrenser gjøres følgende endringer:

Kapittel VII overskriften skal lyde: *Fylkesnamn*

§ 29 skal lyde:

§ 29 *Fylkesinndeling og fylkesnamn*

Rikets fylke skal ha desse namna:

1. *Viken.*
2. *Oslo.*

3. *Innlandet.*
4. *Vestfold og Telemark.*
5. *Agder.*
6. *Rogaland.*
7. *Vestland.*
8. *Møre og Romsdal.*
9. *Trøndelag eller Trööndelage.*
10. *Nordland.*
11. *Troms og Finnmark eller Romsa ja Finnmárku eller Tromssa ja Finmarkku.*

I nytt kapittel VIII med §§ 30 og ny 31 skal overskriften lyde: *Iverksetjing. Overgangsreglar, oppheving av andre lover*

Nåværende §§ 29 og 30 blir §§ 30 og ny 31.

II

Lov 14. august 1918 nr. 1 om forandring av rikets inndelingsnavn oppheves.

Oslo, i kommunal- og forvaltningskomiteen, den 24. mai 2018

Karin Andersen

leder

III

Loven gjelder fra den tiden Kongen bestemmer.

4. Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og rår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

Stortinget sender Prop. 65 L (2017–2018) tilbake til regjeringen. Stortinget ber regjeringen innhente en samlet vurdering fra Språkrådet til valg av nye fylkesnavn og sende saken på alminnelig høring i samsvar med utredningsinstruksen før saken fremmes for Stortinget til endelig behandling.

Willfred Nordlund

ordfører

